Liperin kunnan lausunto Pohjois-Karjalan työllisyysalueen talousarviosta 2027

Kunnanhallitus 02.11.2026 § 198
494/00.04.01.00/2026

Pohjois-Karjalan työllisyysalueen järjestämisvastuusopimuksen mukaan työllisyysalueen talousarvio valmistellaan vastuukunnan talousarviovalmistelun aikataulun mukaisesti.

Talousarvioehdotus toimitetaan työllisyysalueen kunnille lausuntojen antamista varten, minkä jälkeen sen hyväksyy vastuukunnan valtuusto työllisyysalueen lautakunnan ja vastuukunnan hallituksen esityksen pohjalta.

Työllisyysalueen rahoitus perustuu kunnille työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen yhteydessä kohdennettuun valtionosuuteen, joka on laskennallisesti erotettu kuntien yleisestä valtionosuusrahoituksesta.

Vuodelle 2027 työllisyysalueelle kohdentuvan laskennallisen valtionosuuden määrä on 19,68 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi talousarvioon esitetään lisättäväksi kuntien vuonna 2026 TNO-hankkeeseen maksama omavastuuosuus, yhteensä 175 000 euroa.

Näin ollen vuoden 2027 talousarvion kokonaismääräksi muodostuu 19 861 088 euroa. Valtionosuuden pienenemisen seurauksena talousarvio on 861 912 euroa pienempi kuin vuonna 2026.

Kuntien maksuosuudet on budjetoitu niiden laskennallisen valtionosuusosuuden perusteella. Maksuosuudet jakautuvat valtionosuuskriteereihin perustuviin kustannuksiin sekä aiheuttamisperiaatteen mukaisesti määräytyviin kustannuksiin.

Valtionosuuskriteerien perusteella jaettavia kustannuksia ovat esimerkiksi henkilöstömenot sekä muut yleiset toimintakulut. Aiheuttamisperiaatteella kohdennettavia kustannuksia puolestaan ovat asiakaskohtaiset menot, kuten palkkatuet, starttirahat, ostopalvelut sekä harkinnanvaraiset kulukorvaukset.

Kuntia pyydetään antamaan lausuntonsa talousarvioesityksestä ja maksuosuuksista viimeistään 10.11.2027. Lausunto tulee toimittaa Joensuun kaupungin kirjaamoon osoitteeseen kirjaamo@joensuu.fi.

Yleistä

Liperin kunta toteaa, että Pohjois-Karjalan työllisyysalueen vuoden 2027 talousarvioehdotus on valmisteltu kuntien välisen järjestämisvastuusopimuksen, palvelusuunnitelman sekä sovittujen maksuosuusperusteiden mukaisesti.

Kunnalla ei ole huomautettavaa talousarvion rakenteeseen tai kuntien maksuosuuksien määräytymisperusteisiin. Talousarvio on laadittu haastavassa toimintaympäristössä, jossa työvoimapalveluiden valtionrahoitus vähenee samalla, kun kuntien vastuu työllisyyden hoidosta ja työttömyydestä aiheutuvista kustannuksista jatkuvasti kasvaa.

Liperin kunta pitää myönteisenä sitä, että talousarvioesityksessä on kyetty turvaamaan työllisyysalueen keskeiset palvelut samalla, kun kokonaiskustannuksia on sopeutettu edellisvuoteen verrattuna. Erityisen perusteltuina kunta pitää monialaisten palvelujen vahvistamista ja lähipalveluiden saatavuuden turvaamista. Nämä toimenpiteet tukevat sekä työllisyyden parantamista että pitkäaikaistyöttömyyden ehkäisyä.

Kunta kuitenkin katsoo, että talousarvion keskeinen kehittämiskohde on vaikuttavuuden nykyistä selkeämpi osoittaminen. Talousarvio kuvaa kattavasti, mihin käytettävissä olevat resurssit kohdennetaan, mutta huomattavasti vähemmän sitä, mitä tuloksia ja taloudellisia vaikutuksia määrärahoilla tavoitellaan.

Liperin näkökulmasta työllisyysalueen toiminnan arvioinnissa tulee painottaa ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömyyden vähentymistä, avoimille työmarkkinoille työllistymistä, kuntien työttömyysetuuksien rahoitusvastuun kehitystä sekä palveluiden kustannusvaikuttavuutta.

Kunnan taloudellinen tilanne huomioon ottaen on erityisen tärkeää, että käytettävissä olevat resurssit kohdentuvat mahdollisimman vaikuttaviin palveluihin. TE-uudistuksen rahoitus ei ole toteutunut kunnille läheskään kustannusneutraalina, minkä vuoksi kuntien mahdollisuudet vastata uusiin velvoitteisiin ovat jo lähtökohtaisesti aiempaa rajallisemmat.

Tässä tilanteessa koko työllisyyspalveluiden kentän tulee kyetä tuottamaan entistä paremmin mitattavia työllisyys- ja kustannusvaikutuksia.

Liperin kunta kiinnittää huomiota siihen, että julkisten määrärahojen niukkuus näkyy erityisesti välityömarkkinoilla. Tämä heikentää ns. kolmannen sektorin toimijoiden mahdollisuuksia tarjota tuettua työtä sekä muita työllistymistä edistäviä palveluja henkilöille, joiden siirtyminen avoimille työmarkkinoille edellyttää pitkäjänteistä tukea.

Samalla työttömyyden kasvu ja kunnille siirtynyt työttömyysetuuksien rahoitusvastuu lisäävät kuntatalouden paineita. Tämän vuoksi on tärkeää, että käytettävissä olevat määrärahat suunnataan sellaisiin palveluihin ja tukimuotoihin, joiden vaikutukset työllistymiseen ovat todennettavissa.

Liperin kunta pitää alueellisen työllistämislisän käyttöönottoa ja muiden työnantajille suunnattujen tukimuotojen kehittämistä perusteltuna. Työllistämislisän, palkkatukien sekä muiden työnantajapalveluiden vaikuttavuutta tulisi kuitenkin arvioida nykyistä systemaattisemmin.

Erityistä huomiota tulisi kiinnittää siihen, kuinka moni tuen piirissä ollut henkilö siirtyy avoimille työmarkkinoille, kuinka pitkään työllistyminen kestää sekä millaisia vaikutuksia toimenpiteillä on kuntien työttömyysetuuksien rahoitusvastuuseen.

Kunta katsoo lisäksi, että ostopalveluiden, valmennusten ja koulutuspalveluiden tuloksellisuuden tulee olla nykyistä läpinäkyvämpää. Koska henkilöasiakkaille hankittavat palvelut muodostavat merkittävän menoerän, tulee niiden vaikuttavuudelle asettaa selkeät tavoitteet ja vertailukelpoiset mittarit.

Palveluhankintojen onnistumista on nykyistä enemmän arvioitava muun muassa työllistymistulosten, koulutukseen sijoittumisen, työvoiman saatavuuden vahvistumisen sekä kustannusvaikuttavuuden perusteella.

Kunta pitää tarkoituksenmukaisena myös tulosperusteisten hankintamallien laajempaa selvittämistä ja kehittämistä osana työllisyyspalvelujen uudistamista.

Liperin kunta esittää, että työllisyysalue vahvistaa vuoden 2027 aikana vaikuttavuus- ja talousseurantaa sekä raportoi kunnille säännöllisesti palvelukohtaiset asiakasmäärät, palveluihin osallistuneiden määrät, työllistymistulokset, avoimille työmarkkinoille sijoittuneet henkilöt sekä vaikutukset kuntien työttömyysetuuksien rahoitusvastuuseen siinä määrin kuin tällaista tietoa on saatavilla. Tarvittaessa työllisyystoimien painotuksia ja resurssien uudelleenkohdentamista tulee myös voida arvioida työmarkkinatilanteen mukaisesti.

Yhteenvetoa

Liperin kunta suhtautuu talousarvioesitykseen pääosin myönteisesti ja pitää sen vahvuuksina palveluiden jatkuvuuden turvaamista, monialaisten palvelujen vahvistamista sekä työnantajayhteistyön edellytysten parantamista.

Kunta katsoo kuitenkin, että työllisyysalueen toiminnan seuraava kehitysvaihe tulee rakentaa nykyistä vahvemman vaikuttavuusjohtamisen varaan.

Talousarvion toteuttamisessa on tärkeää painottaa työllistymistuloksia, kustannustehokkuutta ja läpinäkyvää raportointia, jotta rajalliset resurssit voidaan kohdentaa mahdollisimman vaikuttavasti ja kuntien kasvava rahoitusvastuu pysyy paremmin hallittavana.

Vaikutusten arviointi

TE-uudistuksen rahoitusmalli ei ole toteutunut kustannusneutraalina, joten se jo lähtökohtaisesti rajoittaa kuntien mahdollisuuksia selviytyä uusista tehtävistään. Varsinkin tämänhetkisessä heikentyneessä talous- ja työllisyystilanteessa uudistuksen rahoitusvaje heikentää merkittävästi työllisyydenhoidon edellytyksiä.

Koko työllisyydenhoidon tulee perustua läpinäkyvään raportointiin, selkeisiin tulostavoitteisiin ja palveluiden kustannusvaikuttavuuden systemaattiseen arviointiin, jotta kasvava kuntien rahoitusvastuu voidaan hallita ja käytettävissä olevat resurssit kohdentaa mahdollisimman vaikuttavasti työllisyyden edistämiseen.

Valmistelija

Työllisyyspalveluvastaava

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Liperin kunnanhallitus antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon Pohjois-Karjalan työllisyysalueen talousarvioesityksestä 2027.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotus.

Ote

kirjaamo@joensuu.fi

Lisätietoja

työllisyyspalveluvastaava p. 050 430 6039